

ԱՋԳԱՔԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

— — —

ԿՈՄԻՏԵԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ. — Կոմիտաս վարդապետը որ ամսու մը չափ Բարիզ մնաց, համակրութեան ցոյցերով պայարուեցաւ քաղաքին հայ գաղթականութեանը, Մեր մաստուր, խուռն բազմութեամբ ընդունեցաւ այն մէջ քանի կիրակիներն ուր վարդապետը եղաց:

Տաղանդաւոր արուեստագէտը կը մեկնի ընդհուպ էջմիածին, վերստին գլուխն անցնելուն իր այնտեղ հիմնած երաժշտական գործին, որ սեփական գնահատումով ու իրախառնած է իր մեծան հայրիկէն:

Կոմիտաս վարդապետը մին է այն բազմաթիւ երիտասարդներէն որոնց եւրոպական համալսարաններու մէջ ուսումնասիրեցան օժանդակած է Պ. Մանթաշեան, որ արդէն մասնաւոր համակրութեամբ մը կը հետեւի իր այդ բազմաթիւն բարերարեային գործունէութեանը: Ուրախ ենք տեսնելով որ հայ երաժշտութեան վերակենդանացուցիչը ունեցած է ուրեմն եւ պիտի միշտ ունենայ անշուշտ այն բոլոր բարոյական ու նիւթական աջակցութիւնը որ հարկաւոր է իր մեծ ծրարին ամբողջապէս ի կատար հանելու համար:

ՏՐ. Յ. Ս. ՓԱՓԱՋԵԱՆ. — Հաճոյցով կ'իմանանք թէ Պ. Տոքթոր Յարութիւն Փայաղեան «Ծրանայի ատամնաբոյժներու ընդհանուր ընկերակցութեան» անդամ ընտրուած է ատաջարկութեամբ երկու մեծ բրոֆուտներու:

ԳՐԲԵՐ ԵՒ ԹԵՐԹԵՐ

ՏՈՒԲՈՐ ՔՕԼՈՒԵԱՆ ԵՒ «ԻՍԹԵՐՆ»Ն. — «ՄԸՆԱՊ»-Ի ԲՐՈՆԻԿԱԳԻՐԸ. — ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՌ ՄԸՊ. ՀԱՌՈՒՄԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ. — ԲԵՒԵՌԱԿԵՏԻ ՄԸ ՀՈԳԻՆ. — ՆՈՐ ԿԵԱՆՔԸ — «ԴՐՈՇԱԿՆ» ԵՒ ՀԱՅ-ԲՐԴԱԿԱՆ ՀՄՐԵԸ — ՍԱՍՈՒՆԻ ԽՆԴԻՐԸ. —

— **ՏՈՒԲՈՐ ՔՕԼՈՒԵԱՆ ԵՒ «ԻՍԹԵՐՆ»Ն.** — «Ժողովուրդին համար» ամսագրով վերջերս Բարիզ հիմնուած ամսագիրը մը մէջ, որ կը հը-

րատարակէ Գ. Փառնակիչը որ ուսումնասիրութիւնները Հայոց հին պատմութեան վրայ, տոքթոր Քօլոյեան հետեւեալ տողերը կը նըւերէ «Իսթերն»ին ի՞նչ ըլլալը բացատրելու.

«Իսթերն»ը բառը այնքան գործածուեցաւ վերջերս առջը ինչ ըլլալը չգտնողներէ, որ վերջապէս անոք է մենք ալ գիտնա՞ք թէ ի՞նչ է իսթերնը, թէ ամէն «սոս»-ին գործածուելիք համար մըն է ան:

«Իսթերն» կը վերաբերի ուղեգրային այլաբանութեան ծնած այն արտերուս որոնք ջղոտութեան եւ խնկրութեան մէջ կը լուղան, մտենալով աւելի այն վերջինին, իսթերնի կ'ընկալանալով թիւրքերէն «attaque»-ը զաւառութիւններով (attaque hi-terique) ուսումնարական մասնաւոր դիճակով մը Շարքօ կ'ըսէր թէ իսթերն մասին հիւանդութիւն մըն է, Բայց իսթերիքին միտքը այնքան այլատեսիկ է, այնքան տախի, այնքան տկար, որ անկարող է նոյն իսկ տոգորականին մօտեցող մասնորակն ու եւ է արատադրութիւն մը ընել: անոր յիշողութիւնը, ուղեղը որ վայրկեանական տպաւորութիւններու տակ կը գործէ, այլապակութիւններէ զատ բան մը չկրնար ծննդել: Վարպետ Մանեան համալսարանը ջախսաբարձը, կ'ըսէ անոնց համար. «Մանաբարձ, գիւրաղաց, յարափոփոխականներն որոնք անտարբեր կը մնան ընտանեկան տագնապներ, որոնք անթաց աչքով եւ պաղ արտով ներկայ կ'ըլլան իրենց հօրը մեռելին, եւ որոնք կը կոծին, կ'սխալուին, սրտապատառ ճիշդի կ'արձակեն ստակած գորտի մը եւ հաւմը ու ջնն»:

Սրամտութեան փիւնիկ մը ըլլալու պէտք չկայ հասկնալու համար թէ այս ամբողջ հաստատու ինքի կ'ուղղուի. ես եմ միշտ որ վերջերս իսթերիքի վրայ խոսեցա՞մ «Իսթերն»-եանին «Խարաղան»ին ամթիւ: Այս տողերը նպատակ ունին զոգնելու թէ կարելի չէք Պարթեանին իսթերի վերաբերել քանի որ միեւնոյն տան գեղեցկագոյնական կարողութեանց գոյութիւնը կ'ընդունէի անոր մէջ պիտի բացատրեմ ստորեւ. թէ այդ երկու բաները շատ լաւ կը հաշտուին տեսակ մը խառնուածքներու մէջ, եւ թէ արդոյ տոքթորին վճիռը իսթերիքներու մասին իր կարծածէն շատ նըւազ ամուր է. բայց կ'ուզեմ նախ հոս ճշգիւ կէտ մը. Պարթեանին «Իսթերն» վերաբերել պարզապէս «գրական» ձև մըն էր, որուն մէջ գիտական ու եւ է յաւանդութիւն ներքի զէր տեսնել, — հախտակ «բառին գուռ բռնական իմաստով» քայքայութիւն, որ միեւնոյն գրական ձևին շարունակութիւնն է լոկ — Երբ այսինքն գրողը «պապու» մըն է, կամ այնինչ գրողը «լուսնոտի հողի մը ունի» կ'ըսենք գրական գնահատութեան մը մէջ, ոչ ոք չի թաքրի թէ այդ գրողներուն իրօք հիւանդանոցի